

DOI: <http://doi.org/10.370.75/BAL.2022.02.02>

КОНВЕНЦИЯТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ДИВАТА
ЕВРОПЕЙСКА ФЛОРА И ФАУНА И ПРИРОДНИТЕ
МЕСТООБИТАНИЯ В СВЕТЛИНАТА НА ЗАЩИТЕНИТЕ
ПРИРОДНИ ТЕРИТОРИИ¹

CONVENTION ON THE CONSERVATION OF
EUROPEAN WILDLIFE AND NATURAL HABITATS
IN THE LIGHT OF THE PROTECTED NATURAL
TERRITORIES

Георги Пенчев²

Summary

The study targets the meaning of the Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats for the safeguard of the protected natural territories. It refers the legal measures, regulated by this convention, which affects the defence of the biological diversity, including in the scope of the protected natural areas. Finally, there are some general conclusions and

¹ Публикацията съдържа резултати от изследване „Правен режим на защитените природни територии (научно-практически анализ)“, финансирано със средства от целева субсидия на НИД на УНСС по договор № НИД НИ - 7/2021.

² Георги Пенчев, професор, доктор на юридическите науки, Юридически факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, имейл: georgepenchev@abv.bg (Georgi Penchev, professor, DSc – Law, Faculty of Law at Plovdiv University “Paisiy Hilendarski“, e-mail: georgepenchev@abv.bg).

recommendations related to the examined international law regulation.

Key Words

Convention; European Wildlife and Natural Habitats; Protected Natural Territories

Увод

Биологичното разнообразие, разбирано като видовете от дивата флора и фауна и техните местообитания, има голямо значение за развитието на селското стопанство, промишлеността, търговията, туризма, фармацевтиката, науката и културата на всяка държава. Вниманието в настоящото научно изследване е насочено към правните мерки за защита на европейската дива флора и фауна и техните местообитания с оглед на значението им за опазването на защитените природни територии в нашата страна.

Актуалността на международното сътрудничество в разглежданата област е обусловена главно от следните причини. **На първо място** Програмата на ООН по околната среда (ЮНЕП)³, както и редица учени-еколози отбелязват тревожна тенденция през последните десетилетия към намаляване на биологичното разнообразие в световен мащаб, включително изчезване на редица видове от флората и фауната и съществено увреждане на местообитанията им в определени райони, главно по икономически и демографски причини⁴. Смятам, че

³ ЮНЕП е аббревиатура от UNEP (United Nations Environment Programme) на Програмата на ООН по околната среда – орган на Общото събрание на ООН.

⁴ Вж. М. С. Tolba. *Saving Our Planet. Challenges and Hopes*. London-New York, Chapman & Mill, 1992; О. Оуен. *Опазване на природните ресурси. Ч. 1*. София, Земизгам, 1989, с. 295 – 303; А. Kiss, and D. Shelton. *International Environmental Law*. Ardsley-on-Hudson, NY, Transnational Publishers, 1991, p. 239; А. Kiss, and D. Shelton. *Manual of European Environmental Law*. Cambridge,

тази тенденция е относима и спрямо биологичното разнообразие в обхвата на защитените природни територии. Същевременно изменението на климата в глобален мащаб допълнително ще я загълбочава⁵.

На второ място при извършен анализ на състоянието на околната среда в световен мащаб ЮНЕП е констатирала, че въпреки предприеманите усилия на национално и международно равнище за периода 1972 – 1992 г., деградацията на околната среда продължава⁶.

На трето място, тъй като фактически голяма част от видовете на дивата европейска флора и фауна се намират в обхвата на защитени природни територии, ефективното международно сътрудничество в разглежданата област неминуемо ще допринесе за тяхното опазване във всяка държава, включително и Република България.

Горепосочените причини обусловиха сключването по егидата на Съвета на Европа на Конвенцията за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания (Берн, 19.09.1979 г.), която ще бъде разгледана по-году. Тя е ратифицирана от Република България с Решение на Великото народно събрание от 25.01.1991 г. (ДВ, бр. 13 от 1991 г.), с резерва по чл. 22, § 1. Резервата гласи:

„На основание член 22, параграф 1 от Конвенцията за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания от 1979 г., Република България си запазва правото да не прилага разпоредбите на Конвенцията по отношение на следните видове, включени в приложение 2 към посочената конвенция: бозайници – европейски лалугер, вълк, кафява мечка, дива котка; влечуги – зелен гуцер, ивичест гуцер, ливаден гуцер, стenen гуцер, кримски

Grotius Publications Limited for European Rectors' Conference (CRE), 1993, p. 115; D. Shelton, and A. Kiss. *Judicial Handbook on Environmental Law*. Nairobi, UNEP, 2005, pp. 92 – 93.

⁵ Вж. И. Иванов (прев.). *Международната комисия за опазване на околната среда и за развитие. Доклад: Нашето общо бъдеще*. София, Петър Берон, 1989, с. 159.

⁶ Вж. Tolba (1992), p. 175.

гуцер, македонски гуцер, сива водна змия; земноводни – далматинска жаба. Защитата на тези видове в Република България не се налага, тъй като техните популации на територията ѝ са многочислени“.

Конвенцията е в сила за нашата страна от 1.05.1991 г. и е обнародвана в ДВ, бр. 23 от 10.03.1995 г. Европейският съюз (ЕС) също се присъедини към разглежданата конвенция с Решение 82/72/ЕИО на Съвета от 3.12.1981 г., за утвърждаване на Конвенцията за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания⁷. Впоследствие ЕС се присъедини и към измененията на Приложения II и III към нея, приети в Страсбург на 5.12.1997 г., с Решение 98/746/ЕО на Съвета от 21.12.1998 г. за одобряване от Общността на измененията на Приложения II и III към Бернската конвенция за опазване на дивата Европейска флора и фауна и природните местообитания⁸. Следователно, ефективното изпълнение на международните задължения на Република България, поети като страна-участник в конвенцията, допълнително е обусловено и от нейното редовно членство в ЕС.

Това научно изследване е съобразено с международната и националната правна уредба в сила към 28.04.2022 г.

I. Обща характеристика на Конвенцията за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания

Основната цел на Конвенцията е установяване на сътрудничество между държавите за опазване на видовете от дивата флора и фауна и техните местообитания при отделяне на „специално внимание“ върху застрашените и уязвими видове, включително мигриращите (чл. 1). Според учените,

⁷ ОВ L 38, 10.02.1982.

⁸ Приети на 17-то съвещание на Постоянния комитет по Конвенцията (ОВ L 358, 31.12.1998 г.).

юристи и еколози, френският А. Кис и американският, Д. Шелтън, гумите „специално внимание“, относими към застрашените и уязвими видове от дивата флора и фауна, означават, че държавите са задължени да установят в законодателството си защита на тези видове „при всички обстоятелства, независимо от това дали поставените проблеми са трансгранични, или не са“⁹. Освен това те изтъкват в другата съавторска публикация, че в тази конвенция са залегнали няколко „модерни концепции“ и посочват за пример определянето на видовете от дивата флора и фауна и техните местообитания като непреходна ценност. Те трябва да се опазват в интерес и на бъдещите поколения, освен това се изтъква защитата на местообитанията на тези видове като „съществен елемент“ на тяхното опазване¹⁰.

Могат да бъдат отбелязани следните правни мерки за опазване на видовете от дивата европейска флора и фауна и техните местообитания по Конвенцията:

1) Установяване на задължение за държавите – участнички, да вземат необходимите мерки за поддържане или адаптиране на популацията на дивата флора и фауна на такива равнища, което отговаря на екологичните, научните и културните изисквания, като се отчитат икономическите изисквания, условията за отгих, както и нуждите на подвидове, разновидности или форми, изложени на риск, в дадени райони (чл. 2).

2) Установяване на задължения за тези държави: а) да развият националната си политика в разглежданата област, като отделят специално внимание на застрашените, уязвимите и ендемичните¹¹ видове и на застрашените местообитания и съобразно изискванията на Конвенцията, б) да провеждат процеса на планиране и „развитие“, както и борбата срещу замърсяването на околната среда при отчитане на необходимостта от запазване на дивата флора и фауна; в) да стимулират образованието и да разпространяват обща информация относно необходимостта от запазване на видовете

⁹ Вж. Kiss (1991), p. 273.

¹⁰ Вж. Kiss, Shelton (1993), p. 134.

¹¹ „Ендемичен вид“ е този, който се среща само в определен географски район – вж. А. Кътов, и З. Костова. *Речник по екология и опазване на околната среда*. София, Партиздат, 1984, с. 104.

от гивата флора и фауна и техните местообитания (чл. 3, съответно §§ 1 – 3).

3) Установяване на специални правила, свързани със защитата на природните местообитания на видовете от гивата европейска флора и фауна (чл. 4).

Те се отнасят до: а) задължението за гържавите – участнички, да предприемат „съответните и необходимите“ законодателни и административни мерки за осигуряване на запазването на природните местообитания на видовете от гивата флора и фауна, особено на тези, които са изброени в Приложения I и II, както и да осигурят запазването на застрашените „от изчезване“¹² природни местообитания; б) задължението за тези гържави да отчитат в своята „политика за планиране и развитие“ изискванията за запазване на защитените райони, споменати в предходния параграф, така че да се избегне или сведе до минимум всякакво влошаване на ситуацията¹³ в тях; в) задължението за същите гържави „да обръщат специално внимание“ на защитата на области, които са важни за мигриращите видове, изброени в Приложения II и III, и които имат „подходящо разположение спрямо миграционните маршрути, като райони на зимуване, събиране, хранене, размножаване и смяна на перушината“; г) задължението за страните – участнички, да „координират в необходимата степен своите усилия за защита на естествените местообитания, посочени в този член, когато те са разположени в погранични райони“ (съответно параграфи 1 – 4).

¹² В смисъл на „от увреждане“ – бел. авт. Думите „от изчезване“, употребени в текста на чл. 4, § 1 от Конвенцията, обн. в ДВ, бр. 23 от 1995 г., не са преведени правилно от оригиналния текст на същата конвенция на английски език, където са употребени думите „endangered natural habitats“, т.е. „застрашените природни местообитания“ и не се употребяват думите „от изчезване“. Местообитанията се увреждат, те не изчезват! Този пример показва необходимостта от по-голямо внимание, което да се отдели при превода на текстове на международни договори, които впоследствие се обнародват в ДВ, защото неточности в превода могат да доведат до проблеми в правоприлагането. Ето защо, уместно е в превода на международни споразумения по опазване на околната среда да участват не само на филолози, но и юристи-еколози с опит в нормотворчеството при много добра координация между тях.

¹³ Екологичната – бел. авт.

Тази правна мярка има особено значение за защитените природни територии, в обхвата на които се намират такива местообитания.

4) Установяване на специални правила относно опазването на видовете от дивата европейска флора и фауна (чл. 5 – 9).

Те се отнасят до: а) задължението за държавите – участнички, да вземат съответните необходими законодателни и административни мерки за осигуряване на специална защита на видовете от дивата флора, изброени в приложение I, като забранят умишленото бране, събиране, отрязване или изкореняване на такива растения и, доколкото е необходимо, притежаването или продажбата на тези видове (чл. 5); б) задължението за тези държави да предприемат съответните необходими законодателни и административни мерки за осигуряване на специална защита на видовете от дивата фауна, изброени в приложение II, като установят забрани за редица дейности, които ги увреждат или застрашават от изчезване¹⁴ (чл. 6); в) задължението за същите държави да вземат съответните и необходимите законодателни и административни мерки за осигуряване на защитата на видовете от дивата фауна, изброени в приложение III, да регулират всяко използване на видовете от дивата фауна, изброени също в приложение III с оглед на предотвратяване на опасността за съществуването на тези популации при отчитане на разпорбите на чл. 2, като се използват специфични мерки в тази

¹⁴ В чл. 6, изр. второ са изброени следните забрани: „а) всички форми на умишлено залавяне, задържане и убиване; б) умишленото повреждане или унищожаване на места за размножаване или почивка; в) умишленото обезпокояване на дивата фауна, особено през периода на размножаване, отглеждане на малките и зимуване, доколкото това обезпокояване има значение, предвид целите на тази конвенция; г) умишленото унищожаване или вземане на яйца от дивите животни или задържането на тези яйца, дори ако те са празни; д) притежаването или вътрешната търговия с тези животни, живи или мъртви, включително препарирани животни и лесно разпознаваема част или произведен продукт от тях, когато това допринася за ефективното действие на този член; притежаването или вътрешната търговия с тези животни, живи или мъртви, включително препарирани животни и лесно разпознаваема част или произведен продукт от тях, когато това допринася за ефективното действие на този член“.

насока¹⁵ (чл. 7); з) задължението за страните-участнички, по отношение на залавянето или убиването на видове от дивата фауна, изброени в Приложение III, и в случаите, когато в съответствие с чл. 9 се прилагат изключения за видове, изброени в Приложение II, да забранят използването на всички произволни средства, които биха довели в някои райони до изчезването или „сериозното нарушаване“ на популациите на даден вид, и по-специално на средствата, посочени в приложение IV (чл. 8); г) правната възможност за тези държави да въвеждат изключения от изискванията на чл. 4 – 8 при определени предпоставки, като представят на всеки две години доклад на „Постоянния комитет“ по чл. 13 за въведените изключения и Причините, които са довели до въвеждането им (чл. 9).

5) установяване на специални правила, свързани с мигриращите видове (чл. 10).

Те се отнасят до следните задължения за държавите – участнички: а) да координират своите усилия за защитата на мигриращите видове, изброени в Приложения II и III, чийто район на разпространение се намира на тяхна територия (§ 1); б) да предприемат мерки, „за да бъдат сигурни“, че сезоните, през които се забранява ловът, и/или на други мерки, регулиращи използването, установени в съответствие с чл. 7, § 3, б. „а“, са адекватни и отговарят на нуждите на мигриращите видове, изброени в Приложение III (§ 2).

б) Установяване на специфични задължения и правни възможности за държавите участнички за опазване на видовете и техните местообитания – обект на конвенцията (чл. 11 и 12).

Те се отнасят до: а) задължението за тези държави: аа) да си сътрудничат за реализацията на мерките по конвенцията и да насърчават изследванията в разглежданата област; бб) да насърчават „повторното въвеждане в естествената им среда на местни видове от дивата флора и фауна, когато това би допринесло за запазването на даден застрашен от

¹⁵ Тези мерки са изброени изчерпателно в § 3 на чл. 7, както следва: „а) установяване на сезони на забранен улов и/или други мерки, регулиращи използването; б) временна или местна забрана на използването, ако това е необходимо, с цел възстановяване на популацията до задоволителни равнища; в) регламентиране, ако това е необходимо, на продажбата, залавянето за продажба, транспортирането за продажба или предлагането за продажба на живи или мъртви диви животни“.

изчезване вид, при условие че първо[начално] се направи проучване на опита на други договарящи страни с цел да се установи дали такова повторно въвеждане би било ефективно и приемливо”; вв) „строго” да контролират въвеждането на видове, които не са местни; гг) да информират „Постоянния комитет” по чл. 13 за видовете, ползващи се от пълна защита на тяхната територия, които не са включени в Приложения I и II (чл. 11); б) правната възможност за същите държави „да вземат мерки за запазване на дивата флора и фауна и на техните естествени местообитания, които са по-строги от мерките, предвидени в тази конвенция” (чл. 12).

7) Установяване на специални правила относно „Постоянния комитет” на държавите-участнички в конвенцията (чл. 13 – 15).

Те се отнасят до неговия правен статус, представителство, правото на глас при вземането на решения, правната възможност за правителствени и неправителствени (междunarодни и национални) организации да присъстват като наблюдатели на заседанията на Постоянния комитет, правната възможност за този комитет да организира срещи на групи от експерти, както и задължението на Постоянния комитет да представя на Комитета на министрите на Съвета на Европа¹⁶ доклад за своята работа и за прилагането на конвенцията.

Във връзка със създаването на горепосочения Постоянен комитет, А. Кис и Д. Шелтън изтъкват, че разглежданата конвенция има „най-пълноценната институционална структура“ в сравнение с другите регионални природозащитни конвенции¹⁷.

8) Установяване на специални правила, свързани с начина на решаване на споровете по тълкуването и прилагането на конвенцията (чл. 18).

¹⁶ Вж. относно общата характеристика на Комитета на министрите на Съвета на Европа, напр. О. Борисов. *Терминологичен речник по международно право*. София, Арго пбблишинг, 2004, с. 190; И. Владимиров. *Международно публично право. 7. прераб. и доп. изд.* София, Ромина, 2009, с. 286 – 287; И. Илиева. *О. Борисов, и И. Илиева, и А. Драгиев. Регионални международни органи*. София, УИ „Св. Климент Охридски“, 2012, с. 55 – 56.

¹⁷ Вж. Kiss, Shelton (1991), p. 275.

Те се отнасят до: а) правомощието на Постоянния комитет да съдейства за доброволното решаване на спора; б) правната възможност за решаване на спора чрез преговори между страните по него; в) прибягването до арбитражна процедура за решаване на спора.

Към тази конвенция фигурират 4 приложения, както следва: Приложение I. Строго защитени видове от флората; Приложение II. Строго защитени видове от фауната; Приложение III. Защитени видове от фауната; Приложение IV. Забранени средства и методи за убиване, лов и други форми на използване¹⁸.

В разгледаното международно споразумение липсва разпоредба, посветена на принципите, от които да се ръководят държавите – участнички, в дейността си в разглежданата област. Въпреки това, смятам, че то несъмнено ще играе положителна роля за опазване на видовете от дивата европейска флора и фауна и техните местообитания и съответно – за подобряване на опазването на защитените природни територии, в обхвата на които се намират такива местообитания.

¹⁸ Вж. за повече подробности относно тази конвенция, напр. А. Анастасов. *Международноправен режим на биоразнообразието*. София, ИДП-БАН, 2015, с. 101 – 102; Г. Пенчев. Екологична защита на Нарожен парк „Странджа“. *Юридически сборник*, 7 (1997), с. 81 – 82. М. Dejeant-Pons. European biodiversity: The Bern Convention of 19 September 1979 on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats. *Essays in honour of Wang Tieya*. Dordrecht, Martinus Nijhoff, 1994, pp. 211 – 226; S. Jen. The Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats (Bern, 1979): Procedures of application in practice. *Journal of International Wildlife Law and Policy*, 2, 2 (1999), pp. 224 – 238; Kiss, Shelton (1991), pp. 273 – 276; Kiss, Shelton (1993), pp. 134 – 135; V. Koester. Pacta sunt servanda (concerns Bern Convention). *Environmental Policy and Law*, 26, 2-3 (1996), pp. 78 – 91; E. Levantis, Vers une application plus efficace de la Convention de Berne. *Revue européenne de droit de l'environnement*, 1 (2002), pp. 42 – 47; Shelton, Kiss (2005), p. 94.

II. Българско законодателство, въвеждащо изискванията на Конвенцията за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания

В тази насока трябва да се изтъкне преди всичко Законът за биологичното разнообразие (ЗБР)¹⁹. Субсигуарно приложение могат да намерят Законът за защитените територии²⁰ и Законът за опазване на околната среда²¹.

Могат да бъдат отбелязани следните правни мерки, въвеждащи изискванията на разглежданата конвенция по ЗБР:

1) установяване на задължение за държавата да изгражда „Национална екологична мрежа“, която цели опазване на биологичното разнообразие у нас (чл. 3, ал. 1). Тя включва два елемента: а) защитени зони като част от Европейската екологична мрежа „Натура 2000“²², които могат да обхващат и защитени природни територии; б) защитени природни територии, които не попадат в защитените зони;

2) установяване на специфични изисквания, свързани с обявяването на- и промените в „защитените зони“ (чл. 8 – 19). Те се извършват със заповед на Министъра на околната среда и водите (МОСВ), която се обнародва в ДВ;

3) разработване и утвърждаване на планове за управление и устройствени планове и проекти за защитените зони (чл. 27 – 34);

4) установяване на специфични изисквания, свързани с опазването на защитените диви растителни и животински видове (чл. 37 – 40). Необходимо е да се отбележи обстоятелството, че за защитени се обявяват дивите животински и растителни видове, посочени в приложение № 3 към Закона (чл. 37), а за тяхното опазване са предвидени редица забрани

¹⁹ ДВ, бр. 77 от 2002 г., изм. и доп.

²⁰ ДВ, бр. 133 от 1998 г., изм. и доп.

²¹ ДВ, бр. 92 от 2002 г., изм. и доп.

²² Европейската екологична мрежа „Натура 2000“ е създадена с Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21. 05.1992 г. относно опазване на природните местообитания и на дивата фауна и флора (ОВ L 206, 22.07.1992 г., изм. и доп.).

и ограничения за определени дейности и действия, уредени в чл. 38 – 40;

5) установяване на специфични изисквания, свързани с регулираното ползване на отделни видове диви животни и растения, изброени в приложение № 4 към Закона (чл. 41 – 43);

6) установяване на забрана за използване на методи, уреди и средства, посочени в Приложение № 5 към Закона за улавяне и убиване на определени животни и птици (чл. 44);

7) установяване на специфични изисквания, свързани с опазването на птици, срещащи се в диво състояние (чл. 45 – 47);

8) разработване и утвърждаване на „планове за действие“ за диви растителни и животински видове (чл. 52 – 56);

9) установяване на специфични изисквания, свързани с въвеждането на неместни или повторното въвеждане на местни животински и растителни видове в природата (чл. 67 – 69);

10) установяване на специални правила, свързани с управлението и контрола по опазване на биологичното разнообразие (чл. 114 – 120), и пр.²³

Сред кръга на подзаконовите нормативни актове, приети по прилагането на ЗБР в разглежданата област могат да бъдат посочени: Наредба № 4 от 8.07.2003 г. за условията и реда за издаване на разрешителни за въвеждане на неместни или повторно въвеждане на местни животински и растителни видове в природата, издадена от МОСВ²⁴, Наредба № 5 от 1.08.2003 г. за условията и реда за разработване на планове за действие за растителни и животински видове, издадена от МОСВ и Министъра на земеделието и горите (МЗГ²⁵), Наредба № 8 от 12.12.2003 г. за реда и условията за издаване на разрешителни за изключенията от забраните, въведени със Закона за биологичното разнообразие за животинските и растителните видове от Приложение № 3, за животинските видове от Приложение № 4, за всички видове диви птици, извън тези от Приложения № 3 и 4 и за използване на неселективни уреди, средства и методи за улавяне и убиване от Приложение № 5,

²³ Вж. по-подробно в тази насока Пенчев, Г. *Екологично право. Специална част. 2. прераб. и доп. изд.* София, Сиела, 2019, с. 211 – 231 и цитираната там литература.

²⁴ ДВ, бр. 65 от 2003 г.

²⁵ ДВ, бр. 73 от 2003 г.

издадена от МОСВ и МЗГ²⁶, Наредба № 14 от 27.10.2005 г. за условията и реда за издаване на разрешителни за въвеждане на неместни или повторно въвеждане на местни гървесни, храстови и ловни видове в природата и отчитане мнението на обществеността в района на повторното въвеждане, издадена от МЗГ²⁷, Наредба № 2 от 18.12.2006 г. за условията и реда за създаването и функционирането на Националната система за мониторинг на състоянието на биологичното разнообразие, издадена от МОСВ²⁸, Наредба за условията и реда за извършване на оценка на съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони, приета с ПМС № 201 от 31.08.2007 г.²⁹ и Наредба за условията и реда за разработване и утвърждаване на планове за управление на защитени зони, приета с ПМС № 349 от 30.12.2008 г.³⁰

Формално е налице сравнително добро равнище на въвеждане на изискванията на разглежданата конвенция в българското екологично законодателство, но същевременно от голямо значение е стриктното прилагане на горепосочените нормативни актове.

Заклучение

Накрая, в резултат на разглежданата правна уредба могат да бъдат направени някои по-общи изводи и препоръки за нейното усъвършенстване. Те ще бъдат обособени съответно в две насоки: а) по-общи изводи от анализа на Конвенцията за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания; и б) препоръки за усъвършенстване на текста на тази конвенция.

²⁶ ДВ, бр. 4 от 2004 г.

²⁷ ДВ, бр. 88 от 2005 г., изм.

²⁸ ДВ, бр. 3 от 2007 г.

²⁹ ДВ, бр. 73 от 2007 г., изм. и доп.

³⁰ ДВ, бр. 7 от 2009 г., в сила от 27.01.2009 г., изм.

А. По-общи изводи от анализа на Конвенцията за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания

1) В разглежданата конвенция липсват разпоредби, съдържащи изрично изброяване на правни принципи, от които да се ръководят държавите участнички в дейността си по прилагане на съответното международно споразумение.

2) Налице са някои неточности в превода от английски език на определени думи и изрази в текста на тази конвенция, който е обнародван в ДВ. Става дума за чл. IV, § 1 където накрая неточно е употребен изрза „застрашените от изчезване природни местообитания“ вместо по-правилния в превод от английски език израз „застрашените природни местообитания“ (endangered natural habitats). Поради това, уместно е в превода на международни споразумения по опазване на околната среда да участват както филолози, така и юристи-еколози при много добра координация между тях.

Б. Препоръки за усъвършенстване на текста на Конвенцията за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания

1) Уместно е разглежданата Конвенция да бъде допълнена с разпоредба, изброяваща следните принципи, от които да се ръководят държавите – участнички, в дейността си по опазване на дивата европейска флора и фауна и техните местообитания: устойчиво развитие, отчитащо особеностите на биологичното разнообразие, включително в защитени природни територии; „замърсителят плаща“; достъп до информация за състоянието на биологичното разнообразие, включително в обхвата на защитени природни територии; участие на обществеността при вземането на управленски решения; и достъп до правосъдие по въпроси на опазването на биологичното разнообразие, включително в обхвата на защитени природни територии.

2) Необходимо е да бъдат обнародвани поправки в текста на тази конвенция, както следва: в чл. 4, § 1 накрая след думите „застрашените“ да се заличат думите „от изчезване“ пред думите „природни местообитания“.

Цитирани източници

Dejéant-Pons, M. European biodiversity: The Bern Convention of 19 September 1979 on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats. *Essays in honour of Wang Tieya*. Dordrecht, Martinus Nijhoff, 1994, pp. 211 – 226.

Jen, S. The Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats (Bern, 1979): Procedures of application in practice. *Journal of International Wildlife Law and Policy*. 2, 2 (1999), pp. 224 – 238.

Kiss, A., and Shelton, D. *International Environmental Law*. Ardsley-on-Hudson, NY, Transnational Publishers, 1991.

Kiss, A., and Shelton, D. *Manual of European Environmental Law*. Cambridge, Grotius Publications Limited for European Rectors' Conference (CRE), 1993.

Koester, V. Pacta sunt servanda (concerns Bern Convention). *Environmental Policy and Law*, 26, 2-3 (1996), pp. 78 – 91.

Lasén-Díaz, C. The Bern Convention: 30 Years of Nature Conservation in Europe. *Review of European Community & International Environmental Law*, 19, 2 (2010), pp. 185 – 196.

Levantis, E. Vers une application plus efficace de la Convention de Berne. *Revue européenne de droit de l' environnement*, 1 (2002), pp. 42 – 47.

Shelton, D., and Kiss, A., and Shelton, and Weeramantry, C. G., and UNEP, and UNEP. Environmental Law Branch. *Judicial Handbook on Environmental Law*. Nairobi, UNEP, 2005.

Tolba, M. C. *Saving Our Planet. Challenges and Hopes*. London-New York, Chapman & Mill, 1992.

Анастасов, А. *Международноправен режим на биоразнообразието*. София, ИДП-БАН, 2015 (Anastasov, A. *Mezhdunarodnopraven rezhim na bioraznoobrazieto*. Sofia, Institut za darzhavata i pravoto-BAN, 2015.)

Борисов, О. *Терминологичен речник по международно право*. София, Арго пблшиинг, 2004 (Borisov, O. *Terminologichen rechnik po mezhdunarodno pravo*. Sofia, Argo Publishing, 2004).

Владимиров, И. *Международно публично право. 7. прераб. и доп. изд.* София, Ромина, 2009 (Vladimirov, I. *Mezhdunarodno publichno pravo. 7. prerab. i dop. izd.* Sofia, Romina, 2009).

Иванов, И. (прев.). *Международната комисия за опазване на околната среда и за развитие. Доклад: Нашето общо бъдеще*. София, Петър Берон, 1989. (Ivanov, I. (prev.). *Mezhdunarodnata komisiya za opazvane na okolnata sreda i za razvitie. Doklad: Nasheto obshto badeshte*. Sofia, Petar Beron, 1989).

Илиева, И. Борисов, О., и Илиева, И., и Драгиев, А. *Регионални международни органи*. София, УИ „Св. Климент Охридски“, 2012, (Ilieva, I. Borisov, O., i Ilieva, I., i Dragiev, A. *Regionalni mezhdunarodni organi*. Sofia, UI „Sv. Kliment Ohridski“, 2012).

Кътов, А., и Костова, З. *Речник по екология и опазване на околната среда*. София, Партиздат, 1984 (Katov, A., i Kostova, Z. *Rechnik po ekologiya i opazvane na okolnata sreda*. Sofia, Partizdat, 1984).

Оуен, О. *Опазване на природните ресурси. Ч. 1*. София, Земиздат, 1989 (Ouen, O. *Opazvane na prirodnite resursi. Ch. 1*. Sofia, Zemizdat, 1989).

Пенчев, Г. *Екологично право. Специална част. 2. прераб. и доп. изд.* София, Сиела, 2019, (Penchev, G. *Ekologichno pravo. Spetzialna chast. 2. prerab. i dop. izd.* Sofia, Ciela, 2019).

Пенчев, Г. Екологична защита на Народен парк „Странджа“. *Юридически сборник*, 7 (1997), с. 55 – 84. (Penchev, G. *Ekologopravna zashtita na Naroden park „Strandzha“*. *Yuridicheski sbornik*, 7 (1997), s. 55 – 84)